

Рішення
разової спеціалізованої вченої ради ID 15763
про присудження ступеня доктора філософії

Здобувач ступеня доктора філософії Мусій Олег Ігорович, 1998 року народження, громадянин України, освіта вища: закінчив у 2021 році Національний університет «Острозька академія» за спеціальністю: 081 Право та здобув професійну кваліфікацію «магістр права». Працює радником з регіонального та муніципального розвитку проєкту «Power4Just Transition» та радником з реалізації демонстраційних проєктів в Україні проєкту «EU4Climate Resilience» Німецького товариства міжнародного співробітництва GIZ.

Виконав акредитовану освітньо-наукову програму Право.

Разова спеціалізована вчена рада, утворена наказом ректора Національного університету «Острозька академія», Міністерство освіти і науки України, місто Острог від 29 червня 2026 року № 80, у складі:

Голови разової

спеціалізованої вченої ради - Іщука Сергія Івановича, доктора юридичних наук, доцента, професора кафедри теорії та історії держави і права Національного університету «Острозька академія».

Рецензентів - Панчук Ірини Олегівни, кандидата юридичних наук, старшого викладача кафедри теорії та історії держави і права Національного університету «Острозька академія»;
Матвійчук Марії Анатоліївни, доктора філософії у галузі права, доцента, завідувача кафедри кримінально-правових дисциплін ім. Василя Попелюшка Національного університету «Острозька академія».

Офіційних опонентів - Корнути Людмили Михайлівни, доктора юридичних наук, професора, професора кафедри адміністративістики Національного університету «Одеська юридична академія»;
Дешко Людмили Миколаївни, доктора юридичних наук, професора, професора кафедри конституційного права Київського національного університету імені Тараса Шевченка.

на засіданні 26 серпня 2026 року прийняла рішення про присудження ступеня доктора філософії з галузі знань 08 Право Мусію Олегу Ігоровичу на підставі публічного захисту дисертації «Правове регулювання інноваційних інструментів в публічному адмініструванні» за спеціальністю 081 Право.

Дисертацію виконано у Національному університеті «Острозька академія», Міністерство освіти і науки України, місто Острог.

Науковий керівник: Дробуш Ірина Вікторівна - доктор юридичних наук, професор, завідувач кафедри державно-правових дисциплін Національного університету «Острозька академія».

Дисертацію подано у вигляді спеціально підготовленого рукопису. Дисертація виконана державною мовою. Робота містить наукові положення, нові науково обґрунтовані теоретичні та практичні результати, що мають істотне значення для розвитку доктрини публічного та адміністративного права, правового забезпечення цифрової трансформації публічного адміністрування, демократичної участі та захисту прав людини, а саме:

вперше:

- обґрунтовано комплексну правову концепцію інноваційних інструментів у публічному адмініструванні, згідно з якою їх необхідно розуміти не просто як технологічні продукти, а як систему правових, організаційних, управлінських, комунікативних та технологічних механізмів, що трансформують здійснення публічної влади та взаємодію між державою і суспільством;

- продемонстровано подвійну правову природу інноваційних інструментів: з одного боку, вони розширюють доступ до послуг, інформації, участі та правосуддя; з іншого - генерують нові ризики для конфіденційності, рівності, процесуальних прав, кібербезпеки та демократичної підзвітності;

- запропоновано модель правового регулювання, орієнтовану на права людини, яка поєднує технологічний розвиток з верховенством права, адміністративну ефективність із процесуальною справедливістю, відкритість із конфіденційністю, автоматизацію зі змістовним людським наглядом та цифрову доступність із соціальною інклюзією;

- сформульовано узгоджену систему принципів правового регулювання інноваційних інструментів, включаючи законність, правову визначеність, пропорційність, прозорість, підзвітність, доступність, технологічну нейтральність, сумісність, безпеку за проектом, захист персональних даних, змістовний людський контроль та ефективний засіб правового захисту;

- визначено критерії розмежування інновацій у публічному управлінні та інновацій приватного сектору на основі суспільної мети, здійснення повноважень, юридичної підзвітності, рівного доступу, захисту суспільних інтересів та створення суспільної цінності;

- встановлено системний зв'язок між електронною демократією, електронним документообігом, цифровими послугами, реєстрами, відкритими даними, цифровою ідентичністю, штучним інтелектом та кібербезпекою як елементами єдиної правової архітектури цифрового публічного адміністрування;

- обґрунтовано комплекс регуляторних вимог щодо використання штучного інтелекту в публічному адмініструванні, включаючи класифікацію ризиків, прозорість, пояснюваність, людський нагляд, можливість аудиту, розподіл відповідальності та право оскаржувати рішення, прийняті під впливом штучного інтелекту.

удосконалено:

- підходи до правового регулювання електронної демократії шляхом обґрунтування необхідності гарантування не лише формального доступу, а й змістовного впливу, обґрунтованого зворотного зв'язку, прозорості розгляду та засобів правового захисту від бездіяльності чи маніпуляцій;

- розуміння електронного документообігу як інструменту підвищення ефективності та водночас правового механізму, дійсність якого залежить від автентичності, цілісності, збереження, архівування, контролю доступу та кібербезпеки;

- положення щодо правових гарантій цифрових державних послуг, зокрема прав на отримання інформації про статус заявки, виправлення неточних даних, отримання обґрунтованого рішення, використання альтернативного нецифрового каналу за необхідності та оскарження електронного або автоматизованого рішення;

- підходи до цифровізації муніципалітетів шляхом поєднання національних мінімальних стандартів доступності, прозорості та захисту даних із повагою до організаційної автономії територіальних громад;

- правове розуміння кібербезпеки як гарантії не лише технічної стабільності, але й національної безпеки, демократичної стійкості, безперервності державної влади та суспільної довіри.

дістали подальшого розвитку:

- доктринальні підходи до суспільної цінності як критерію оцінки інновацій у публічному секторі;

- положення про правове значення прозорості, відкритих даних та електронних реєстрів у запобіганні корупції та посиленні підзвітності;

- розуміння цифрової ідентичності як правової основи для доступу до послуг та участі, що має супроводжуватися пропорційністю, безпекою та захистом від виключення;

- підходи до цифровізації парламенту та судової влади з акцентом на збереженні конституційних процедур, гарантіях справедливого судочинства та інституційній незалежності;

- пропозиції щодо наближення українського законодавства до європейських стандартів у сфері захисту персональних даних, електронної ідентифікації, кібербезпеки та штучного інтелекту.

За змістом, структурою, обсягом та оформленням дисертація відповідає Вимогам до оформлення дисертації, затвердженим наказом Міністерства освіти і науки України від 12 січня 2017 року № 40 (зі змінами), та Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії, затвердженому постановою Кабінету Міністрів України від 12 січня 2022 року № 44 (зі змінами).

За темою дисертації опубліковано 11 наукових праць: три статті у фахових виданнях України, одну статтю у науковому виданні, що індексується у наукометричній базі Web of Science (у співавторстві), одну статтю у нефарховому науковому виданні та шість тез доповідей у матеріалах науково – практичних конференцій та круглих столів.

Зараховані статті за темою дисертації згідно з вимогами пунктів 8, 9 Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України № 44 від 12 січня 2022 року (зі змінами), містять обґрунтування отриманих наукових результатів відповідно до мети статті (поставленого завдання) та висновків. Усі наукові праці опубліковано в різних випусках (номерах) наукових видань та мають активний ідентифікатор DOI (Digital Object Identifier):

1. Мусій О. І. Застосування технології блокчейн та смарт контрактів в публічному адмініструванні: виклики та можливості для правового регулювання. Аналітично-порівняльне правознавство. № 5. 2025. DOI: <https://doi.org/10.24144/2788-6018.2025.05.2.36>

2. Latkovska T., Popovych O., Musii O. Innovative management tools as a basis for economic security. Baltic Journal of Economic Studies. 2025. Vol. 11, No. 4. P. 207-213. DOI: <https://doi.org/10.30525/2256-0742/2025-11-4-207-213>

3. Мусій О. І. Використання штучного інтелекту в публічному адмініструванні: виклики та перспективи. Аналітично-порівняльне правознавство. № 6. 2025. DOI: <https://doi.org/10.24144/2788-6018.2025.06.2.64>

4. Мусій О. І. Муніципальні електронні сервіси як інструменти участі громадян у місцевому самоврядуванні. Аналітично-порівняльне правознавство. № 2. 2026. DOI: <https://doi.org/10.24144/2788-6018.2026.02.1.22>

У дискусії взяли участь голова разової спеціалізованої вченої ради (Іщук Сергій Іванович), рецензенти (Панчук Ірина Олегівна, Матвійчук Марія Анатоліївна), офіційні опоненти (Корнута Людмила Михайлівна та Дешко Людмила Миколаївна) та висловили зауваження:

1. У підрозділі 1.1 дисертаційного дослідження автор пропонує розглядати інновації в публічному управлінні як такі, що охоплюють не лише технологічні рішення, але й організаційні, процедурні та управлінські вдосконалення. Запропонований підхід до визначення правової природи інновацій в публічному управлінні має досить широкий характер і потенційно охоплює дуже різні за своєю природою явища, тому виникає питання щодо визначення критеріїв віднесення згаданих рішень та вдосконалень до переліку таких інновацій. Більш чітке окреслення таких критеріїв сприяло б підвищенню теоретичної визначеності запропонованої концепції та полегшило б її практичне застосування під час аналізу окремих інноваційних інструментів публічного адміністрування.

2. У підрозділі 1.2 дисертаційного дослідження автор неодноразово наголошує, що до ідеї заміни традиційної демократії електронною слід ставитися обережно, а цифрові інструменти повинні доповнювати, а не замінювати традиційні демократичні інститути. Водночас наведені положення не отримали у роботі належного обґрунтування. Доцільно було б більш чітко визначити правові межі застосування інструментів електронної демократії, розмежувати їх за юридичною природою та правовими наслідками. Це сприяло б більш

послідовному розкриттю авторської позиції щодо співвідношення електронної та традиційної демократії.

3. У підрозділі 2.3 дисертаційного дослідження автор детально характеризує переваги електронного правосуддя, зокрема його вплив на доступність, оперативність та прозорість здійснення судочинства. Водночас зазначене положення потребувало б подальшого розвитку в контексті аналізу правових механізмів забезпечення процесуальних гарантій під час застосування інструментів електронного судочинства. Зокрема, доцільно було б більш ґрунтовно дослідити особливості забезпечення принципів безпосередності судового розгляду, змагальності сторін, рівності процесуальних можливостей учасників судового процесу та інших складових права на справедливий суд в умовах цифровізації судової діяльності.

4. Викликає певну дискусію підхід автора, відповідно до якого соціальні мережі розглядаються як один із сучасних правових інструментів участі мешканців у місцевому самоврядуванні. Соціальні мережі насамперед є комунікаційними платформами, тоді як їх використання саме по собі не породжує юридичних наслідків та не може ототожнюватися з передбаченими законодавством формами участі членів територіальної громади у вирішенні питань місцевого значення.

5. У назві дисертації, назвах розділу 4 та підрозділів 1.3, 4.3 вживається термін «публічне адміністрування», тоді як в основному тексті домінує термін «публічне управління». Автор не пояснює, чи розглядає ці поняття як синонімічні, чи як такі, що співвідносяться між собою. Доцільним було б усунути таку термінологічну неузгодженість категоріального апарату або принаймні надати окреме пояснення у вступній частині.

6. Тема дисертації безпосередньо стосується реалізації конституційних прав громадян на інформацію, звернення та петиції, участь в управлінні державними справами і судовий захист у цифровому середовищі, однак пряме звернення до тексту Конституції України в роботі є обмеженим. Посилення саме конституційно-правової аргументації, зокрема із залученням статей 34, 38, 40, 55 Конституції України, відповідало б заявленому системному характеру публічно-правових відносин.

7. Має місце диспропорційність обсягу підрозділів у межах окремих розділів. Зокрема, у розділі 2 підрозділ 2.1 істотно менший за підрозділи 2.2 та 2.3, а у розділі 3 підрозділ 3.1 суттєво перевищує за обсягом підрозділи 3.2–3.4, хоча саме в підрозділі 3.2 сформульовано одне з положень наукової новизни. Це свідчить про нерівномірну глибину опрацювання окремих питань структури дослідження.

8. Практичні рекомендації, викладені у загальних висновках, мають переважно декларативний характер і не супроводжуються авторськими редакціями конкретних законодавчих норм. Доцільно було б навести принаймні декілька конкретизованих нормопроєктних пропозицій, що істотно підвищило б прикладну цінність роботи.

9. У роботі наявні окремі неточності у цитуванні найменувань нормативно-правових актів та доборі джерел для підтвердження окремих фактичних тверджень. Зокрема, у підрозділі 4.1 Закон України від 05.10.2017 № 2163-VIII названо «Про основні принципи кібербезпеки» замість офіційної назви «Про основні засади забезпечення кібербезпеки України», а окремі твердження про зміни у сфері кібербезпеки супроводжуються посиланнями на ненормативні джерела.

10. У роботі широко використовуються вставки на кшталт «на мою думку», якими автор висловлює власну оцінку наведених наукових позицій. Такий прийом є прийнятним для демонстрації особистого внеску здобувача, однак його частота в окремих підрозділах місцями порушує баланс між викладом положень доктрини та власне авторським аналізом, надаючи тексту дещо публіцистичного, а не строго наукового звучання.

11. Поняття інноваційного інструменту використовується автором для позначення явищ, що суттєво відрізняються за юридичною природою та способом впливу на публічно-правові відносини. До цієї групи включено інформаційні ресурси й електронні способи комунікації, адміністративні процедури, інструменти демократії та системи, здатні впливати на зміст владного рішення. Дисертаційну роботу посилює багаторівнева типологія таких засобів,

наприклад за суб'єктом застосування, характером виконуваної функції, наявністю юридично значущого автоматизованого результату та інтенсивністю ризику для прав людини (с. 50, 53–54, 227; § 1.1).

12. Значна частина сформульованих пропозицій має виразну нормативно-концептуальну спрямованість. Водночас їх аргументація була б ще переконливішою за умови ширшого залучення судової та адміністративної практики, зокрема справ про виправлення помилкових даних у реєстрах, відмову в наданні електронної послуги, неналежне повідомлення особи через цифровий канал, оскарження автоматизованого рішення та відшкодування шкоди, заподіяної технічним збоєм (с. 36, 103, 225, 228–229; § 2.2–2.3).

13. У частині, присвяченій штучному інтелекту, автор слушно наголошує на необхідності людського нагляду та юридичної відповідальності. Разом із тим потребує додаткової конкретизації розподіл відповідальності між органом публічної влади, посадовою особою, розробником програмного продукту та постачальником даних. Дискусійним залишається також питання про обсяг інформації, який має бути розкритий особі для належного пояснення рішення, прийнятого із застосуванням алгоритмічної системи, особливо коли таке пояснення може стосуватися охоронюваної інформації або технічної документації (§ 4.3, с. 209–216; с. 229–230).

14. Проблематика функціонування цифрової держави в умовах воєнного стану висвітлена в роботі як важливий контекст дослідження, однак окремі питання могли б бути розглянуті докладніше. Йдеться, зокрема, про критерії тимчасового закриття наборів відкритих даних, пропорційність обмежень у сфері обробки персональної інформації, порядок фіксації юридично значущих дій у разі недоступності основних систем, використання резервних каналів і строки відновлення повного доступу до реєстрів після усунення загрози (с. 181–184, 195–202, 216–222, 229–230; § 3.3, § 4.1, § 4.4). Детальніше опрацювання цих процедур підвищило б практичну придатність рекомендацій для кризового та повоєнного періодів.

15. У назві дисертації використано категорію «публічне адміністрування», тоді як у значній частині тексту основною є категорія «публічне управління». З огляду на різні доктринальні підходи до співвідношення цих понять доцільно було б чіткіше визначити їх зміст, межі взаємозамінності та пояснити, чому саме «публічному адмініструванню» надано перевагу при формулюванні автором теми дисертаційної роботи. Таке уточнення посилює б термінологічну визначеність дослідження та окреслює межі його предмета (с. 40, 51).

16. Автор обґрунтовано констатує фрагментарність правового регулювання та пропонує визначити поняття, ознаки, принципи й межі використання інноваційних інструментів «на законодавчому рівні або на рівні окремого концептуального акта». Водночас корисним було б чіткіше визначити оптимальну юридичну форму такого регулювання: окремий рамковий закон, концепцію державної політики, системні зміни до Закону України «Про адміністративну процедуру» чи пакет секторальних змін. Додаткової аргументації потребує також співвідношення запропонованого акта з чинним законодавством про електронні документи, публічні реєстри, захист персональних даних, кібербезпеку та електронні довірчі послуги (с. 224, 227–230).

17. У методології зазначено використання статистичних та емпіричних методів, а в тексті наведено значний обсяг офіційних даних і прикладів функціонування цифрових платформ. Разом із тим емпіричну складову можна було б посилити шляхом чіткішого опису критеріїв відбору кейсів, часових меж і показників оцінювання, а також проведення власного опитування користувачів, посадових осіб або експертів. Це дало б змогу кількісно перевірити окремі висновки щодо доступності, довіри, ефективності електронної участі та реального впливу муніципальних цифрових сервісів (с. 33–34, § 2.2, с. 90–115; § 3.2–3.4, с. 175–190).

18. Пропозиції щодо ризик-орієнтованого регулювання штучного інтелекту, людського контролю та права на оскарження є актуальними й обґрунтованими. Водночас потребує подальшої конкретизації розмежування відповідальності між розробником системи, постачальником технологічного рішення, органом публічної влади та посадовою особою, яка ухвалює або затверджує рішення. Доцільно також деталізувати критерії віднесення систем

штучного інтелекту у публічному секторі до неприйнятного, високого чи обмеженого ризику та визначити мінімальний стандарт «змістовного людського контролю» (§ 4.3, с. 209–214, с. 227, 230).

Результати відкритого голосування:

«За» 5 членів ради,
«Проти» 0 членів ради.

На підставі результатів відкритого голосування разова спеціалізована вчена рада присуджує Мусію Олегу Ігоровичу ступінь доктора філософії з галузі знань 08 Право за спеціальністю 081 Право.

Відеозапис трансляції захисту дисертації додається.

Голова разової спеціалізованої вченої ради

Сергій ІЩУК

ПІДПИС
ПІДТВЕРДЖУЮ
НАЧАЛЬНИК ВІДДІЛУ
КАДРІВ НАУ «ОА»

